

مقدمه

در پی رکود در برخی بازارهای نهایی و شرایط نامناسب کالاها در اوایل سال، بحران کرونا بخش فلزات را با چالش‌های متعددی از جمله اصلاح شدید قیمت کالا توسط بازارهای مالی، کاهش تقاضا و توقف تولید روبرو نموده است. پیش‌بینی می‌شود شماری از بازارهای نهایی مانند خودروسازی، هوافضا و تولیدات اقلام مصرفی با ضعف چشمگیری مواجه شوند، اما بخش ساخت و ساز به سرعت بهبود یابد. از سوی دیگر بخش فولاد همواره با مازاد ظرفیت مواجه بوده و محدودیت‌های واردات اتحادیه اروپا بر کاهش این مازاد تأثیر چندانی نداشته است. با وجود تداوم قرنطینه در چین، برخی کارخانجات اقدام به تولید و انبار محصول نموده‌اند که این امر موجب انباشت عظیم موجودی انبارها گردیده است. در این میان شرکت‌های اروپایی به دلیل عرضه خودرو و تجهیزات هوافضا بیش از همه تحت تأثیر این شرایط قرار گرفته‌اند. زیرا خودروسازی ۲۰ درصد مصرف فولاد اروپا را به خود اختصاص می‌دهد. تعدادی از شرکت‌های بزرگ خودروسازی از تعطیلی خطوط و کاهش تولید خبر داده‌اند. بر اساس اعلام CRU^۱ تولید بلااستفاده در اروپا و ایالات متحده به ترتیب به ۱۹ و ۵ میلیون تن رسیده و تولید جهانی فولاد نیز از ابتدای سال تاکنون ۱۵ درصد کاهش یافته است. از سوی دیگر صنعت انگلستان نیز به دلیل ساختار نسبتاً بالای هزینه‌ها، با مشکل روبرو شده است. در حقیقت پیش از بحران کرونا سود عملیاتی این بخش به طور متوسط حدود ۵ درصد و حتی در اروپا زیان‌ده بود؛ اما در شرایط فعلی هرمیزان سود انباشته، احتمالاً مصرف گردیده است.

از سوی دیگر این صنعت در خط مقدم برای افزایش اقدامات نظارتی درخصوص انتشار گازهای گلخانه‌ای قرار دارد، که این امر شرایط را سخت‌تر نموده است.

وضعیت ترازنامه شرکت‌های زیرمجموعه مناسب بوده و با دارا بودن نسبت بدهی خالص به درآمد عملیاتی حدود ۲ در پایان سال ۲۰۱۹، شرکت‌ها قادر خواهند بود تا با چالش‌های فعلی کنار بیایند. با این حال انتظار می‌رود برخی از شرکت‌هایی که به ویژه با مشتریان نهایی ضعیف و/یا با ضعف ساختار هزینه‌ها مواجهند، چالش سختی در پیش رو داشته باشند.

مروری کلی بر صنعت

- شتاب تجارت جهانی و مداخله سیاسی
- افزایش تقاضا به‌خصوص در چین و نیز در بخش‌های ساخت و ساز و خودرو
- کنترل و مدیریت مازاد ظرفیت

^۱ CRU از طریق تجزیه و تحلیل بازار، ارزیابی قیمت، مشاوره و رویدادها، اخبار تجاری بی نظیری در مورد صنایع فلزی، معدنی و کودهای جهانی ارائه می‌دهد.

نقاط قوت

- استمرار تجدید ساختار فعالیتهای فلزات اصلی (نیکل، مس، روی، عناصر خاکی کمیاب و آلومینیوم)
- پایین بودن هزینه‌های تولید برای تولیدکنندگان بزرگ جهانی
- کاربرد فلزات در بسیاری از صنایع جهان، به خصوص در تولید باتری برقی و قطعات آلومینیومی برای وسایل نقلیه الکتریکی
- متأثر از تقویت بخش ساخت و ساز
- تجدید ساختار موفقیت‌آمیز در ایالات متحده
- افزایش جریان نقدینگی در بخش معدن

نقاط ضعف

- تاثیر همه‌گیری کرونا بر هر دو بخش عرضه و تقاضا
- نرخ پایین ظرفیت تولید در سراسر جهان
- افزایش فشار از سوی مقامات چینی برای سازماندهی مجدد صنایع فولاد و آلومینیوم
- وابستگی زیاد به سیاست اقتصادی چین
- وجود چالش‌های بزرگ در بخش‌های ساخت و ساز و خودرو
- ضعف مدیریت مازاد ظرفیت (فولاد)
- نوسان قیمت کالا
- متأثر از مسائل زیست‌محیطی و توسعه پایدار

زیربخش‌ها

- **سنگ آهن:** به نظر می‌رسد قیمتها پس از اوج‌گیری در اوائل سال ۲۰۱۹، تعدیل شوند در حالی که دورنمای تقاضا نیز نامعلوم است.
- **شرکتهای فولاد:** مازاد ظرفیت جهانی در این بخش وجود دارد. اما سطح بالای مالیات بر واردات، از برخی بازارهای خاص مانند ایالات متحده و کانادا حمایت می‌کند.
- **فلزات غیر آهنی:** این بخش به پشتوانه قیمتهای بالا، از نقدینگی بسیار قوی برخوردار است. شاخص بورس فلزات لندن (LME) در سال ۲۰۱۸، ۱۷ درصد افزایش یافته است.

ارزیابی ریسک

ویروس کرونا با توقف ناگهانی فعالیتهای اقتصادی، موجب شد تا بخش فلزات با مشکل مواجه گردد. بر اساس پیش‌بینی موسسه کوفاس، تولید ناخالص داخلی جهان پس از رشد ۳/۲+ و ۵/۲+ درصدی طی سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، در سال ۲۰۲۰ با کاهش ۴/۴- درصدی مواجه خواهد شد. بسیاری از

مصرف کنندگان این بخش از جمله ساخت و ساز، هوانوردی و خودرو به دلیل بحران کرونا، تقاضای خود را برای فلزات کاهش داده‌اند.

بر اساس اعلام خانه فولاد^۲، متوسط ماهانه قیمت فولاد در بازه زمانی می ۲۰۱۹ تا می ۲۰۲۰ در ایالات متحده، چین و اروپا به ترتیب ۳۰، ۴ و ۸ درصد کاهش یافته است. از سوی دیگر، بهای سنگ آهن نیز به دلیل کمبود عرضه ناشی از شرایط آب و هوایی در استرالیا و برزیل (به ویژه آتش‌سوزی‌های گسترده) و تعطیلی معادن در برزیل، با شدت کمتری (متوسط ماهانه تنها ۰/۳ درصد بین می ۲۰۱۹ و می ۲۰۲۰) افت نموده است.

با این وجود وضعیت اقتصادی در حال بهبود می‌باشد. هر چند روند آن در بین کشورها متفاوت بوده و به شدت متکی بر اقدامات حمایتی دولت از سرمایه‌گذاری می‌باشد. از سوی دیگر، مصرف خانوارها به دلیل کاهش درآمد و افزایش پس‌اندازهای احتیاطی به دلیل نااطمینانی ناشی از بحران سلامت، در سطح پایین‌تری نسبت به دوران پیش از همه‌گیری قرار دارد.

ارزیابی ریسک صنعت فلزات در مناطق مختلف جهان^۳

منطقه	آمریکای لاتین	آمریکای شمالی	اروپای مرکزی و شرقی	اروپای غربی	آسیا	خاورمیانه و ترکیه
ریسک [☆]	بالا	بالا	بالا	بسیار بالا	بالا	بسیار بالا

[☆] درجات مختلف ریسک شامل چهار درجه کم، متوسط، بالا و بسیار بالا می‌باشد.

وضعیت اقتصادی

ویروس کرونا منجر به اقدامات کنترلی شدید خصوصا در نیمه اول سال گردید و فعالیت‌های اقتصادی را متأثر ساخت. در نتیجه، انتظار می‌رود بخش فلزات که به شدت به اقتصاد جهانی وابسته می‌باشد، نوسان قیمتی زیادی را تجربه نماید. این در حالیست که بی‌ثباتی قیمت‌ها، وظیفه مدیران خرید در بخش تولیدات کارخانه‌ای را نیز با پیچیدگی‌هایی مواجه خواهد ساخت. دلیل این امر آنست که بخش مشتریان صنایع کارخانه‌ای، یعنی بخش خودرو و تا حد کمتری بخش ساخت و ساز، به دلیل گسترش همه‌گیری با مشکلاتی روبرو هستند. اقتصاد بازارهای اصلی، به ویژه اقتصادهای پیشرفته و چین با کاهش شدید فعالیت‌های اقتصادی خود در سال ۲۰۲۰ مواجهند (به ترتیب ۶/۸- و ۱ درصد در سال ۲۰۲۰ نسبت به رشد ۱/۷ و ۶/۱ درصدی در سال ۲۰۱۹).

بر اساس اعلام اداره صنعت، علوم، انرژی و منابع دولت استرالیا^۴، انتظار می‌رود مصرف جهانی فولاد، مس و نیکل در سال ۲۰۲۰ به ترتیب ۴/۶، ۵/۲ و ۵ درصد کاهش یابد. در حالی که استخراج معادن در بسیاری از کشورها به‌عنوان بخش کلیدی محسوب می‌شود، تولید آن در دوران قرنطینه به طور قابل

^۲ Steelhome، شرکت چینی که اطلاعات و تحلیل‌های آماری شرکت‌های فولادی را ارائه می‌نماید.

^۳ بر اساس پیش‌بینی موسسه کوفاس فرانسه در اکتبر ۲۰۲۰

^۴ Australian Government's Department of Industry, Science, Energy and Resources

ملاحظه‌ای کاهش یافته است؛ زیرا شرایط دشوار کار به ویژه در فضاها بسته، شرایط را برای گسترش ویروس فراهم می‌نماید. طبق اطلاعات خبری بازار جهانی S&P، تا ۲۵ ژوئن ۲۰۲۰ تعطیلی ۲۷۵ معدن در ۳۶ کشور گزارش شده است. البته در حال حاضر استخراج معادن در بسیاری از کشورها از سر گرفته شده، اما بخش فلزات به دلیل کاهش تقاضای ناشی از شرایط رکود اقتصادی، همچنان با چالش‌های زیادی روبروست.

تعطیلی معادن در بزرگترین کشورهای تولیدکننده صورت گرفته، اما بازگشت به شرایط عادی در همه آنها یکسان نبوده است. منطقه معدنی آنتوفاگاستا^۵ در شیلی، جایی که بزرگترین معدن روباز مس جهان^۶ در آن واقع شده، پس از پایتخت این کشور (سانتیاگو)، دومین منطقه آسیب دیده از همه‌گیری ویروس کرونا در شیلی می‌باشد. در مواجهه با همه‌گیری، تعداد کارگران معدن کاهش یافتند که این امر منجر به افت سطح تولید گردید. این در حالیست که کاهش عرضه ناشی از تعطیلی معادن در کشورهای تولیدکننده، تا حد زیادی با کاهش تقاضا جبران شده و موجب تنزل بهای فلزات گردید.

سودآوری چندین بخش فلزی بین سه ماهه اول ۲۰۱۹ و سه ماهه اول ۲۰۲۰ کاهش یافته، در حالی که تنها بخش نیکل در پی بهبود درآمد عملیاتی، سودآوری خود را کمی افزایش داده است. کاهش سودآوری این صنعت در سه ماهه دوم ۲۰۲۰ هم ادامه یافته است. علیرغم افزایش ۱۲ و ۲۴ درصدی بدهی خالص به ترتیب برای صنایع مس و فلزات غیرآهنی در بازه زمانی سه ماهه اول ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰، نسبت خالص بدهی به دارایی‌ها در همین دوره زمانی ثابت باقی مانده است. نسبت‌های بدهی برای زیر مجموعه های فولاد و آلومینیوم نیز ثابت است، زیرا این بخش‌ها در سال ۲۰۱۹ افزایش ارزش خالص بدهی را تجربه کردند که در ابتدای سال ۲۰۲۰ به تدریج اثرات آن کمرنگ شد (به ترتیب ۴ و ۱ درصد طی یک سال).

فعالیت متالورژی در آسیا نسبت به سایر بازارهای مهم در سراسر جهان با سرعت بیشتری بهبود می‌یابد، زیرا اقدامات قرنطینه در این مناطق زودتر آزاد شده است. بازگشایی معادن که در سه ماهه دوم ۲۰۲۰ آغاز شده، امکان افزایش عرضه را فراهم می‌نماید که میزان این افزایش بر اساس بهبود تدریجی فعالیت صنایع ساخت و ساز و خودرو به عنوان متقاضیان اصلی محصولات فولادی، تعیین می‌گردد. البته این بهبود بسته به موقعیت جغرافیایی متفاوت است. به طوری که طی سال ۲۰۲۰ تولید فولاد در چین یک درصد افزایش، اما در اتحادیه اروپا و آمریکای شمالی به ترتیب ۱۸ و ۱۷ درصد کاهش یافت.

با آزادسازی اقدامات کنترلی از آوریل ۲۰۲۰ در چین، پروژه‌های زیربنایی دولت مرکزی موجب بهبود این بخش گردید و تا پایان ماه ژوئن، تولید فولاد این کشور به سطح پیش از کرونا بازگشت. بین ماه‌های فوریه و جولای سال ۲۰۲۰، بهره‌برداری از ظرفیت کارخانه‌های ورق فولاد در چین با افزایش ۱۵ نقطه درصد از ۷۰/۵ درصد به ۸۵/۵ درصد رسید.

در هند در پی اقدامات قرنطینه، تقاضای فولاد در ماه آوریل ۹۰ درصد کاهش یافت. با وجود کاهش

^۵ Antofagasta

^۶ Chuqicamata

سخت‌گیری‌ها، کارگران مهاجری که به دلیل ترس از ابتلای به کرونا به روستاهای خود بازگشته‌اند از مراجعت به کارگاه‌های ساختمانی خودداری می‌نمایند. مقامات ایالات ماهاراشتر^۷ که بمبئی پایتخت آن است، تخمین می‌زنند ۸۰ درصد کارگران ساختمانی سرمایه مالی کشور را رها نموده‌اند.

در اروپا، تقاضای فلزات که با رشد اقتصادی مرتبط می‌باشد، به زیرساخت‌های عمومی نیز وابسته است. زیرا تقاضا از جانب بخش‌های مسکونی و غیر مسکونی به دلیل کاهش درآمد و سرمایه‌گذاری، رو به افول است. طبق اعلام یوروفر^۷، پیش‌بینی می‌شود سرمایه‌گذاری در بخش ساخت و ساز در سال ۲۰۲۰، ۱۰/۵ درصد کاهش یافته و در سال ۲۰۲۱ مجدداً ۷/۶ درصد رشد نماید.

در ایالات متحده که کرونا هنوز کنترل نشده، کاهش تقاضا و تولید فولاد ادامه خواهد یافت. بر اساس اظهارات موسسه مدیریت تامین^۸ شاخص تولید^۹ از ۴۹/۱ در ماه مارس به ۴۱/۵ در آوریل رسید که بیانگر آسیب‌پذیر بودن بخش تولید می‌باشد.

در آمریکای جنوبی، کرونا همچنان در حال گسترش بوده و بخش صنعتی کماکان صدمه می‌بیند. در برزیل که بین کشورهای آمریکای جنوبی متحمل بیشترین آسیب گردیده، تولید صنعتی بین ژوئن ۲۰۱۹ و ژوئن ۲۰۲۰، ۹ درصد کاهش یافته است. بخش‌های ساخت و ساز و خودروسازی برزیل نیز از این بحران متأثر شده‌اند.

روند قیمت فلزات اصلی حاکی از تحول بحران اقتصادی و سلامت است. پس از کاهش قیمت ناشی از کرونا، بهای فلزات اصلی رو به افزایش هستند. بین ژوئن و آگوست ۲۰۲۰ قیمت ماهانه آلومینیوم، روی و نیکل به ترتیب ۶، ۹ و ۶ درصد افزایش یافته که بیانگر بهبود تدریجی به ویژه در چین می‌باشد. قیمت مس به میزان قابل توجه ۱۶ درصد افزایش یافته است، زیرا مس شاخص پیشرو در تحرکات اقتصاد جهانی می‌باشد. بر مبنای اعلام خانه فولاد، بین ماه‌های ژوئن تا آگوست ۲۰۲۰ متوسط قیمت ماهانه فولاد در چین و اروپا به ترتیب ۶٪ و ۸٪ رشد نموده است. در حالی که بهای فلزات کماکان پایین‌تر از سال ۲۰۱۹ می‌باشد، انتظار می‌رود در پی افزایش فعالیت در بخش صنایع کارخانه‌ای، بهای آن در سال ۲۰۲۱ به سطوح قبلی خود بازگردد.

با مراجعه به روند تاریخی، قیمت‌های پایین‌تر به معنی حاشیه سود کمتر برای شرکت‌های این بخش می‌باشد. با این وجود صنعت فولاد همچنان سودآور بوده و با مقاومت بیشتری نسبت به بحران مالی ۲۰۰۹-۲۰۰۸، در حال عبور از بحران کووید ۱۹ می‌باشد. البته باید ادغان داشت که شرکت‌های با هزینه کمتر و تقاضای پایدارتر، در کنترل اثرات منفی ناشی از این شوک جهانی موفق‌تر بوده‌اند.

در میان مدت، ضرورت کاهش اثرات زیست محیطی این بخش و توسعه مستمر موتورهای الکتریکی تاثیر قابل توجهی بر چشم‌انداز این بخش خواهد داشت.

توسعه انرژی بادی و خورشیدی و همچنین همگانی شدن استفاده از اتومبیل برقی مستلزم به‌کارگیری

⁷ Eurofer

⁸ Institute of supply management

⁹ Manufacturing Index

حجم انبوهی مس و نیکل است. یک خودروی الکتریکی نسبت به خودرویی که با نیروی حرارتی حرکت می‌کند، سه برابر بیشتر نیاز به مس دارد. بسته به تکنولوژی و ویژگی‌های فنی خودرو، این میزان برای نیکل بین ۳ تا ۳۰ برابر متغیر است. تولیدکنندگان اتومبیل که در پی کاهش وزن وسایل نقلیه می‌باشند، ترجیح می‌دهند از آلومینیوم که ۱۰ تا ۴۰ برابر سبک‌تر از فولاد است، استفاده نمایند و از این رو بخش خودرو دیگر به فولاد وابسته نخواهد بود.

در راستای طرح حفاظت از محیط زیست کمیسیون اروپا موسوم به معامله سبز، کشورهای اروپایی در تلاشند تا برای رسیدن به توسعه پایدار اقتصادی، به ویژه از طریق بهره‌برداری از منابع طبیعی، اتفاق نظر کنند. از این رو انتظار می‌رود تقاضا برای فلزات و آلیاژهایی مانند آلومینیوم، نیکل، پالادیوم و پلاتین طی سالهای آینده افزایش یابد. در این زمینه، شرکت‌های کوچک و متوسط در بخش فلزات ممکن است با مشکلاتی مواجه شوند؛ زیرا تحول و گذار بخش فلزات مستلزم صرف هزینه‌های سرمایه‌ای سنگین به ویژه در بخش تحقیق و توسعه و استخراج سنگ معدن می‌باشد.